

מסורת הש"ס

(א) ב"ק פז: טו. (ב) רבא אמר חלקו לא (הנא), (ג) לעיל מה. (ד) שבעות (ה) ב"מ קמ"ח. (ו) ובענין ערב וזו אימא דזוהר פ"י שני ספרות. (ז) וזה פ"י מומים וכן עיקר. (ח) ופ"י מוס' חולין לה. ד"ה אטריך. (ט) להנא, (י) ובענין אלא ובענין אכ"י.

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה אמר חלקו לא וכו' לא כדכח: (ב) רשב"ש ד"ה הי"ג וכו' יעשה הוא פירוש (א) ד"ה אי אלא וכו' ומתנה היא וכו' (ד) ד"ה אפילו חלקו וכו' וכן הן מועסק בנכסי אבי: (ה) ד"ה ואין וכו' שאל לקח או הלה: (ו) ד"ה שאל ממ וכו' השטר מוכח שהממוקן היה של אבי: (ז) תוס' ד"ה מודה וכו' פריך אי דאחר: (ח) ב"ד י"ל דהם מוכח בן גולן:

לענין רש"י

אנור"ש [אנל"ש]. טבעות.

מוסף רש"י

בן שחלק. הפליג מאביו ואין פסוק עוד על שנתנו, כגון ששאל שם ואין משתל עוד בנכסי אביו, ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם. ע"פ דמק' נכסי (מב) לא לזמן חזקת בעל אשתו ולא לזמן בנכסי בעלה ולא האב בנכסי הן ולא הן כו', הן כיון שהפלוה זה מזה י"ן לזמן חזקתו על זה וכו' וזהו וזהו דרשב"א. ומספרים שחזון כהן נזר (ב"ח פסד). מספרים של סורקי בגדים (שבוטות וכו'). מיתמים שהיו להם הנעלים עד שיש שאלו וכן טענין השאלות להביאם של אלו ואפקיהו רבא מיתמיא משום דכדין השוין להשאל ולהשכיר (ב"ח פסד). ומדלפקיהו רבא מיתמיא ש"מ דסביח ליה אי הוה אביוהו קמן ואמר לקוחין הן כידי אלו נאמן בשבועה, דאי מיתמיא אלו הויין טענין בשביל ידועה אביהם לקחם ממנו, ודוקא שפיר דלגמא, שאין דוקא שפיר ללמוד בהם מדיר, אבל שאר ספרים אינם טענין להשאל ולהשכיר לפי שמתקלקלן כמו שטענין (ב"ח) מנאם ספרים לא ילמד כהן לכתוביה ולא יקרא אחר עמו, ויכול לומר לקוחין הן כידי אלו נזיר לכתוב ענין שטר מביחא אלא לוחא דמיתמיא מביחא אלא נשבע, וכן נכלמו מביחא ויחא הלו (שבוטות וכו').

קבל מן הקטן. לא יחזיר לו שהרי אין יודע לשמור וכמשלך לאיבוד דמי מי שהחזיר לו אלא יעשה לו סגולה אורח עד שיגדל ויחזיר לו. ולקמן מפרש מאי סגולה: **ואם מת.** קטן יחזיר ליורשיו: **וכוונ שאלמו.** אפי' קטן: **בשעת מיתמו.** אורחא דמיתמא נקט דכשהו דריאין אס רוצים להחזיר לבעלים יטולו שלהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהן דמה להן לגלות הדבר: **יעשה כפירוש.** יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו: ה"ג **ואם לאו יעשה פירוש לפירוש.** כלומר ואם לא מהימן להחזיר נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא אלא של בעלים שלהם הוא ומתוך צוהה אינם רוצים אלו ולא לאותו פלוני וכו' האי גיוונא אמרינן בסקמון דהיא עובדא דזיתא דרבה בר בר חנה. ויש מפרשים ואם לאו יעשה פירוש לפירוש כלומר אם לא פירשו בשעת מיתמא יעשה (ו) פירוש למה שהם היו צריכין לפרש שיחזיר לבעליהן ולא יחזיר דל"כ היינו רישא ואם מתו יחזיר לבעליהן ואם מת יחזיר לרבו דמיירי בשמת ולא פירש למי יחזיר וקאמר דיחזיר לבעלים ותרי זימני למה לי. ואית ספרים דכתב זה ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירוש כלומר לא יעשה כמה שפירשו הן אלא יחזיר לבעלים ולא יחזיר דל"כ רב חזקיה בר אבהו רב מתימן כו' דאמר כמאן לא כרישא ולא כמיעא: **כיפי.** עגילים אנו"ש כדאמרינן בעלמא (עירובין דף טו: ו) כיפי תלם ליה עגילים תלה בזאזניהם: **דמסא.** שם חכם אחיו של ר' חייא כדאמרינן (פסחין דף טז) מרתא ואיזיב וחנא ור' חייא כו': **וכני כנסא.** של מרתא ושל בני בתי: **אם מהימנא לך.** שלא

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא נב.

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה. דמשמע לידו אימור מניחא אשכח ולכן הו' דקטן יעשה לו סגולה אבל מכל מקום לכתחלה אין מקבלין: **ומורה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראייה.** אומר רש"י אין לומר משום דטענין ליתמי דאי הוה אביוהו קיים הוה מיתמי ראיה דלעיל (דף מו.) פריך (ו) דאי הוה אחי בטענתא דאביוהו אפי' הן נמי משמע דפשיטא ליה דבן אומן וכן אריס דלמו בטענתא דאביוהו דאין להן חזקה ומאין פשיט לו כל כך הא לרב יש חזקה לבן אריס אע"פ שלאריס עצמו אין לו חזקה ומיהו י"ל דהם (י) מן גולן פריך כלומר אפי' הן נמי הו' כגן גולן אבל מ"מ אין לפרש כן דהא תנן (לעיל דף מה.) האב מחמת יורשה אין לרבי טענה הא חזקה דבי יומא דלמא אס היה אביו קיים היה מביא עדים שלקחה אלא נראה דהכא דוקא הוה דקאמר רב על האחין להביא ראיה אס מת משום דלזנות ושטרות יוצאים על שמו דמוכחא מילתא דשלו הן אלא בחזיו רב דקאמר רב עליו להביא ראיה אלא דלמא מביא אלא דיוצאין על שמו דאס אימא דנפלו לו מבית אבי אמו היו לו עדים דדבר אבל צנו דליכא למימר הכי סמכינן אמאי דיוצאין על שמו ונראה דרב מודה דנמי דאפיק רבא וזגא דרסבינן מיתמי ולרב פפא דפרין מינה נראה לו דלמטה לאזנות ושטרות יוצאין על שמו: **דברים**

אמר על האחין להביא ראיה שמואל ה"מורה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה מתקף לה רב פפא כלום טענינן להו ליתמי מיד דלא טען להו אביוהו והא (ז) רבא אפיק (ז) וזגא דרסרבא וספרא דאגדתא מיתמי בלא ראיה ברברים העשויים להשאיל ולהשכיר

בדשלא אומם שהיא אומרת שהם אס עשירים הם וראוין להפקיד כיפי ושרא חפלים עשה כפירושא והחזירם להם. אי נמי אי אמידא לך אשקך שיש לה אוהבים שנתנו לה ממון ע"מ שלא יחל לך חלק זו ומתנה (א) זו שנתנת לקרוביה משלה עשה כפירושא: **ס"פ.** ללמוד זו הרי פירות והקצן קיים: **דאילו מיתמי.** הקטן ממיר והקצן קיים. אבל בעיקרא לא שמה יארע זה דבר תקלה ומאבד: **אפי' חלקו.** נתפדו האב והבן שאין הבן סמוך על שולחן אביו ואין הבן (י) בנכסי אביו כלום אפי' אין מחזיקין זה על זה דלא קפדי אהדדי: **חלקו לא.** כלומר דחלקו לא מיירי מתני' אלא כיון דחלקו יש להן חזקה זה על זה: **הכי גרסינן עבד רב פפי עובדא חלקו לא.** כלומר רבא עשה דרישא דחלקו לא דברה משנתנו אלא ודאי יש להן חזקה: **הכי גרסינן צפירוש רבינו חננאל איסמא אחד מן האחים שיש נושא ונותן וכו'.** דאיד מן האחים כגון גדול אחין לאחר מות האב: **אזנות.** שטרי מכירות לשון כחי וראשית אזני (בראשית מט): **ושטרות.** של הלוואה: **יוצאין על שמו.** שבשמו נכתבו שהוא לקח (א) והלוה: **שלי הן.** ואין לאחי חלק בהן שנפלו לי הממנות שהלתי וקניתי בהן קרקעות הללו מבית אבי אמא ואין אחם יורשים עמי. והלכך נקט אבי אמא דאילו מבית אבא כולן יורשין צוה דבאחין מן האב עסקינן שכולן יורשין ממון של אביהן ביחד ולא יטול זה יומר מזה והלכך נאין לו ממון זה לבדו אס לא ירשו מאמו וכגון שאינם בני אס אחת: **עליו להביא ראיה.** שהממון שלו אע"פ שכתובין השטרות בשמו דכיון שהיה הוא לבדו נושא ונותן בנכסים שנכתבו על שמו וכדמפרש לקמיה [ע"כ] שאין חלוקין אפי' בעיסקא דכיון דלא נודע מעולם מאיזה זד יצא לו ממון בלא אחיו אין לתלות השטרות אלא בממון האב ואינו יכול להוציא הממון מחזקת האב. ולקמן [שם] מפרש ראיה בנאי: **ראיה.** שהשטרות הללו ממון אביהן דלאמי דכתב בשטר סמכינן והרי על שמו נכתב. ואע"ג דלכתבא כשמואל דדיין [בבא הלכתא כרב דמתיא לקמן [ע"כ] כוונתה ורב חסדא ורבה שש נמי כרב סביחא להו דמפרשי מילתיה לקמן [שם]: **אבא.** רב כך היה שמו (ז) דקרי ליה בשבטיה חולין (דף קלו:) אבא אריכא דאמרינן מאן ריש סדרא בצבל אבא אריכא ואמרינן במסכת נדה (דף דד:) רב ארין דדורו היה והאי דקרי ליה רב כמו שקורין לר' יהודה הנשיא רבי בארץ ישראל קרו ליה נמי בצבל רב וכן מלאכי בספר ערוך (י) המוצא מרומא: **שאם מת.** ויש לו צנים ליורשו על האחין להביא ראיה דכיון דיתמי לאו בני איתמי ראיה נינהו ואין יודעין לחפש וזכות וגם השטר מוכיח (ו) שהיה ממון של אביהן על שכנגדו להביא ראיה. אבל כשהאב עצמו קיים היה מטייל רב עליו להביא ראיה דאס אימא דשלו הוא ממון זה יכול לחפש ולמצוא ראיה ואם לא ימצא ראיה הפסיד: **מסקין לה רב פפא.** למאי דאמר שמואל מודי לי אבא: **כלום טענינן להו ליתמי וכו'.** בתמיה. אילו היה אביהן קיים היינו מחזיקין הממון ביד אחין עד שיביא ראיה שאינו שלהן ולפי שמת יפה כהן של יתומין ממון ואיפסידו אחין בתמיה. ואע"ג דאמרינן (לעיל דף מה:) טענינן ליורש גבי חזקת ג' שנים ראיה שלא דר בו אביו אלא יוס אחד וזה חזקת ג' שנים אחרי כן הוה חזקה ואע"ג דאביוהו לא מהניא ליה חזקה שלם שנים לומר לקוח הוא כידי אלא א"כ יש עמה טענה אחת מכרתה לי אחת נחתה לי בתמיה וגבי צנו לא בעינן טענה זו אלא מאבי ירשתי אלאמא טענינן ליתמי מאי דלא מני אביוהו למטען לא דמי דהתם נמי אין טענינן בשביל היתומים אלא שאביהן קנאה מן המערער כמו שהיה הוא האב יכול לטעון ולפיקר הוא חזקה אע"ג דלא טענו מיד אבל האב לא מני טעין לאחין שיביאו ראיה ואין היכי נטעון במקום היתומים כן: **והא רבא אפיק וכו'.** סיומא דלחזקתא דרב פפא היא: **וזגא דרסרבא.** וזג מספריים של סורקי בגדים שחזון כהן נזר. **בגדים אנו"ש.** כדאמרינן (פסחין דף טז) מרתא ואיזיב וחנא ור' חייא כו': **וכני כנסא.** של מרתא ושל בני בתי: **אם מהימנא לך.** שלא

עין משפט
גר מצוה

ר"ב א מ"י פ"ז מהל' פקדון ה' י ופ"כ מהלכות אבות ה' ל סמג עשין פה טע"ט א"ע ס' פו ספ"א ו' ונכרז אלפס עוד צ"ב ע"ד ט"ז פ"ז: ר"ב ב ג מ"י שם וסמג ט"ט א"ע סג: טור א"ע סג: ר"ד ד ה מ"י פ"ט מהלכות נזילות ה' ז ח סמג עשין לו וס' פה ט"ט ח"מ ס' סג:

רבינו גרשום

קבל פקדון מן הקטן. אין יכול להחזיר לו לפי שאין יד לקטן אלא יעשה לו סגולה ויחזיר ויחזיר לו כשגדל ויכול. בין בנשים ובפרים ויתומות: באמור בעצת מיתמן של פלוני הן הפקדון יעשה כפירוש. ויחזיר לאותו פלוני: ואם לא פירשו יעשה (א) שיהפקדון בידו ואמור לפירושן שהן היו צריכין לפירוש. ושל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו: הני כפי. עגילים: דמרתא. של אשת פלוני: ובני ברתא. של שתימן הוה: אי מהימנא לך. שלא גבבה מינך כלום: עשה כפירושא. ותן להם: אי אמידא לך. שאותה שהיא אומרת עשירה ומפקדת פקדוני' עשה כפירוש: ואי עשה פירוש לפירושא. ויהיה ש"ל: ספר תורה. כי יהיה דלא מיכליא חזקתא: פ"קא: ולא לאב בנכסי הבן. בנכסי שקנה הבן: ואפילו חלקו. שהאב תופס לעצמו מה שקנה והבן תופס מה שקנה ורשע והחזיק זה בשל זה לא הוה חזקה משום דאבא לבני ברא וברא לבני אבא אחולי אחלי תפירות זה לזה: רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הוה חזקה דודאי הוה חזקה משום דהבן שחלק הרי הוא כשאר כל אדם: מהורמי ארשרי. אומר מן כך שולטניות דארשרי: אונות. כוחות כגון השואות: ושטרות. הדלוואות ומכירות: מבית אבי אמא. שאין בני אס אחי: ואמר שלי הוא. רב פפא ע"ל להביא ראיה שאין ע"פ שכתובין על שמו כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כלול הרי הן בכת האחין ועליו להביא ראיה שהוא ורבה להוציא ממון מחזקתו: ושמואל אומר. כיון דנכתבין על שמו והוא תפוס על האחין להביא ראיה שלא יהא רבא. קרי לרב: על האחין להביא ראיה. שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה: מתקין לה רב פפא. וכו' יהי טענינן בשביל יתמי מאי דלא מצא אביוהו למטען. דאילו הוה אביוהו קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי טענינן ליתמי דלמירור דעל האחין להביא ראיה בשביל דאין יתמי: והא רבא אפיק וזג דרסרבא. מקטורן כפול וכו' מיתמי: דהיינו ברבים העשויים להשאיל ולהשכיר דאע"ג דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אביוהו קיים לא

(א) ע"י כנ"ש ויש מפרשים וכו' כלומר אס לא פירשו בשעת מיתמא וכו' ונראה דכוון לפי דמיו ו"י